

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Кафедра статистики та математичних методів в економіці
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 051 «Економіка»
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою «Бізнес-економіка та аналітика»
(назва освітньої програми)

На тему: « Аналіз стану та тенденцій розвитку макроекономічних показників аграрного сектору України »

Виконавець:

студент ЦЗВФН факультету

Давидов Дмитро Андрійович
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

Андрейченко Андрій Вадимович
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми Сільське господарство є найважливішим стовпом економіки України, який відіграє ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки, соціальної стабільності та економічного розвитку країни. Сільське господарство не лише забезпечує основні продукти харчування для населення, але й є джерелом доходу для мільйонів українців, що проживають у сільській місцевості. Крім того, аграрний сектор української економіки має значний експортний потенціал, сприяючи збільшенню валютних надходжень в країну та зміцненню її позицій на світових ринках.

Протягом останніх років аграрний сектор України зіткнувся з низкою викликів та можливостей, які впливають на його стан і розвиток. Одночасно, глобальні економічні тенденції, політична ситуація, рівні інвестицій та доступ до фінансових ресурсів у аграрному секторі значно змінились. У зв'язку з реформами, які здійснюються в рамках інтеграції України в світові економічні процеси, аграрний сектор прагне до покращення ефективності виробництва, модернізації інфраструктури та підвищення конкурентоспроможності на світових ринках. Однак, важливо враховувати соціальні аспекти розвитку сільського господарства, такі як забезпечення робочих місць, соціальний захист сільських мешканців та збереження традиційних сільськогосподарських практик.

В умовах постійної нестабільності та невизначеності сучасна українська економіка перебуває в серйозних трансформаційних процесах. Ці зміни виробничо-господарського середовища, спричинені системними ринковими протиріччями, включаючи глобальні кризові явища, вимагають глибокого наукового аналізу та розроблення ефективних стратегій розвитку. В цьому контексті важливо розглянути не лише загальні принципи функціонування аграрного сектору, але й вплив цих процесів на окремі галузі національного господарства.

В даному дослідженні ми намагаємося проаналізувати основні макроекономічні показники аграрного сектора України, включаючи обсяг виробництва, експорт та імпорт сільськогосподарської продукції, інвестиції в галузь, зайнятість у сільському господарстві та інші фактори, які впливають на його розвиток. Нашою метою є виявлення основних тенденцій і викликів, з якими зіштовхується аграрний сектор, а також надання рекомендацій для покращення його конкурентоспроможності та сталого розвитку у майбутньому.

Мета дослідження системний аналіз сучасного стану та прогнозування тенденцій розвитку макроекономічних показників аграрного сектору України з метою визначення основних факторів впливу на його ефективність, конкурентоспроможність та стабільність, а також розроблення рекомендацій для поліпшення управління та розвитку сільського господарства країни.

Завдання дослідження

- Дослідити сутність аграрного сектору як економічної категорії, його роль, методи регулювання;
- Виділити та систематизувати основні проблеми, з якими стикається аграрний сектор, включаючи аспекти економічного, соціального, екологічного та технологічного розвитку.

- Визначити основні тенденції розвитку аграрного сектору за останні роки, зокрема зміни у виробництві, використанні земельних ресурсів, залучення інвестицій;
- Провести аналіз основних факторів, що впливають на ефективність, конкурентоспроможність та стабільність аграрного сектору України, включаючи внутрішні та зовнішні чинники;
- Запропонувати рекомендації щодо поліпшення управління та розвитку сільського господарства України.

Об'єкт дослідження аграрний сектор України та його макроекономічні показники.

Предмет дослідження аналіз стану та тенденцій розвитку макроекономічних показників аграрного сектору України.

Методи дослідження використовувалися різноманітні наукові методи, такі як синтез, аналіз, індуктивний та дедуктивний підхід. Для забезпечення об'єктивності результатів застосовувався метод аналізу статистичних даних для оцінки макроекономічних показників аграрного сектору шляхом їх порівняння.

Інформаційна база дослідження наукова література, підручники, наукові статті, монографії, нормативно-законодавча база України, використовується статистична інформація, зокрема дані про виробництво, експорт, імпорт Державного служби статистики та Державної митної служби України.

Структура та обсяг роботи Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (35 найменувань) та 3 додатків. Загальний обсяг роботи становить 67 сторінок. Основний зміст викладено на 60 сторінках. Робота містить 7 таблиць і 12 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами дослідження прийнято участь у науковій конференції та опубліковано статтю: Давидов Д. А. Сучасні глобальні проблеми та виклики аграрного сектору: екологічні, економічні та соціальні аспекти. ІХ Міжнародна науково-практична конференція. Видавництво «Когнум». Ліверпуль, Велика Британія. 2024.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретично-методологічні основи дослідження аграрного сектору»** розглянуто теоретичні та методологічні аспекти, що лежать в основі аналізу аграрного сектору. Виділено основні проблеми, з якими стикається аграрний сектор, включаючи аспекти економічного, соціального, екологічного та технологічного розвитку

У другому розділі **«Аграрний сектор України: аналіз стану та тенденцій розвитку»** проаналізовано сучасний стан аграрного сектору України, його основні характеристики, проблеми та тенденції розвитку, зміни у виробництві, використанні земельних ресурсів, залучення інвестицій, конкурентоспроможність, та зовнішню торгівлю агропродуктами.

У третьому розділі **«Напрямки удосконалення роботи агросектору України»** розглянуто конкретні пропозиції та рекомендації щодо поліпшення функціонування сільського господарства України. Впровадження нових технологій, модернізацію

управління, розвиток інфраструктури, стимулювання експорту та інші стратегічні заходи для підвищення конкурентоспроможності та стійкості аграрного сектору.

ВИСНОВКИ

Термін «аграрний сектор» рідко використовується в літературі та законодавстві, що ускладнює визначення та регулювання аспектів сільського господарства. Частіше використовуються терміни «агропромисловий сектор» або «сільське господарство», що може викликати неоднозначне розуміння функцій і складових аграрного сектора.

Аграрний сектор включає виробництво, переробку, зберігання та реалізацію сільськогосподарської продукції, а також пов'язані галузі, як харчова промисловість і текстильне виробництво, і ринки, де здійснюється купівля-продаж продукції. Він також включає логістику, маркетинг, фінансові послуги та інші підтримуючі процеси.

Сучасні глобальні виклики, такі як зміни клімату, швидке зростання населення, втрата біорізноманіття та нерівність у розподілі ресурсів, ставлять під загрозу стійкість аграрного сектора. Важливо розробляти нові моделі харчової системи та перерозподіляти ланцюги створення вартості для забезпечення ефективності та справедливості.

Щоб вирішити сучасні виклики, потрібні інноваційні підходи до сільського господарства, спрямовані на ефективне використання ресурсів, збереження навколишнього середовища та забезпечення справедливого доступу до ресурсів для всіх господарств. Постійне вдосконалення аграрного законодавства є критичним для успішної євроінтеграції України. Необхідно адаптувати закони та регуляції до європейських стандартів у сфері безпеки харчових продуктів, управління якістю та екологічної безпеки.

Агropідприємства стикаються з численними труднощами: обмежений доступ до ресурсів, перешкоди у поставках, погіршення інвестиційного клімату, загроза для працівників, втрати контролю над територіями, загроза від мін та невибухових боєприпасів, нестача працівників, крадіжки урожаю та логістичні перешкоди.

Сільське господарство України стикається з економічною нестабільністю та політичними конфліктами, що призводить до зменшення посівних площ, збільшення витрат на виробництво та логістичні перешкоди. Незважаючи на це, агробізнес демонструє здатність до адаптації та відновлення. Військові дії значно зменшили експорт зернових культур та жирів і олій, що має серйозні наслідки для економіки України. Проте зростання експорту до країн, таких як Румунія та Китай, свідчить про те, що деякі ринки залишаються доступними.

Україна має порівняльні переваги у виробництві кукурудзи та олії, але менш конкурентоспроможна у таких секторах, як паливні дрова, фруктові та овочеві соки, корми для тварин та птичі яйця. Розвиток цих секторів може посилити економічну позицію країни.

Використання сучасних технологій, таких як автоматизовані системи управління, дрони та роботизовані системи для збирання врожаю, може підвищити ефективність та врожайність в агросекторі. Стратегія безвідходного виробництва є важливим напрямком для збереження ресурсів та зменшення негативного впливу на

довкілля. Впровадження нових технологій та стратегій може ускладнюватись інноваційними бар'єрами. Розробка ефективних стратегій для подолання цих перешкод є ключовою для подальшого розвитку аграрного сектору.

Політична нестабільність та воєнний стан створюють значні виклики для агросектору. Стабільне політичне та економічне середовище є ключовою умовою для розвитку сільського господарства. Інвестиції в агросектор важливі для його модернізації та підвищення конкурентоспроможності. Для успішної модернізації аграрного сектору необхідні спільні зусилля уряду, громадськості та приватного сектору. Інноваційні технології, вдосконалені методи управління та розвиток конкурентоспроможних стратегій експорту можуть забезпечити стале зростання галузі та її стійкість до викликів. Політична та правова стабільність також є важливими аспектами для залучення інвестицій та економічного зростання.